THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST - Telephones: TRINITY 6830-6831
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913.
ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL TORONTO, ONT. 25

די פאדערונג פון דער לייבאר פארטיי אין ענגלאנד

ניט קיין קליינער טומעל איז פארארזאכט געווארען איבער דער גאנצער וועלט ווען די באלשעוויסטישע רעגיערונג אין ראטען פארבאנד האט נאך דער אקטאבער רעוואלוציע דערקלערט, אז זי אנערקענט ניט קיינע חובות, וועלכע די צארישע רעגיערונג האט געמאכט סיי אין צייט פון דער מלחמה, און סיי נאך דער מלחמה.

די קאפיטאליסטישע וועלט האט זיך איינפאך געווונדערט. סטייטש האט מען גע'טענה'ט, א רעגיערונג וויל ניט אנערקענען קיין וועקסלען, וועלכע זענען אונטערגעשריבען געווארען פון א פריהערדיגער רעגיערונג, מיט אזא רעגיערונג איז דאך א געפאר צו האנדלען, שוין אפגערעדט פון געבען איר קרעדיט.

פאר דעם דאזיגען חטא וויל נאך אמעריקע ביז היינטיגען טאג ניט אנערקענען די סאוויעטען רעגיערונג.

איידער די ענגלישע ארבייטער רעגיערונג האט אנגעקניפט האנדעלס און דיפלאמאטישע פארבינדונגען מיט דער סאוויעטען רעגיערונג, האט מען געהאנדעלט וועגען די אלטע חובות. אפילו די ארבייטער רעגיערונג האט ניט געקענט פארטראגען דעם געדאנק, אז אן אינטערגעשריבענער בענער וועקסעל זאל ניט באצאלט ווערען, און מען זאל זיך קענען אנזאגען פון א לעגיטימען חוב. ווייל נאך אלעמען האט זיך דאך די וועלט פיער יאר געשלאגען און אומגעבראכט מיליאנען מענשליכע לעבענס, כלומרשט דערפאר, וואס דער דייטשער קייזער האט געהאלטען, אז אן אפמאך איז ניט מער ווי "א סקרעפ אף פייפער".

עס איז אן אנגענומענע זאך, אז אן אפמאך, א קאנטראקט איז היילig, ווייל אויף דעם איז דאך דער גאנצער האנדעל געבויט אין אונזער יעצטיגער וועלט. נעמט עס צו, און די גאנצע סטרוקטור פאלט איין.

צייטען בייטען זיך אבער, און מיט די צייטען בייטען זיך באגריפען. דאס, וואס עס האט אויסגעזעהן שטארק רעוואלוציאנער אין 1918 איז גאנץ מעסיג אין 1931.

די לייבאר פארטיי פון ענגלאנד האט ביי א קאנפערענץ אנגענומען א רעזאלוציע, אז ענגלאנד זאל אנהויבען פארהאנדלונגען מיט די פאראייניגטע שטאטען אפצושאפען די מלחמה חובות. דאס איז אן איידעלערע פארמע פון זאגען: "מיר פאדערען ענגלאנד זאל זיך אנטזאגען פון צו צאלען די חובות, וועלכע זענען געמאכט געווארען אין צייט פון דער וועלט מלחמה.

די דאזיגע רעזאלוציע איז ארייגעבראכט געווארען ניט פון קיין קלענערער פערזענלעכקייט ווי ארטור הענדערסאן, דער צווייטער אויבערסטער מיניסטער אין מעקדאנאלד'ס קאבינעט. דער זעלבער הענדערסאן, וועלכער, אלס אויסערן מיניסטער, האט אין פארהאנדלונגען מיט דער סאוויעטען רעגיערונג פאר האנדעלס פארבינדונגען צווישען ביידע לענדער, געפאדערט, אז די סאוויעטען רעגיערונג דארף, אויב ניט אין גאנצען, צאלען באמש א טייל פון די חובות, וועלכע די צארישע רעגיערונג איז שולדיג גע'בליבען ענגלאנד.

ארטור הענדערסאן איז יעצטיגער פירער פון דער לייבאר פארטיי אין ענגלאנד, און אויב זיין פארטיי איז די זיגרייכע אין די קומענדע וואלען, וועט עס הייסען, אז הענדערסאן איז פאר דעם, ענגלאנד זאל ניט צאלען די חובות, וועלכע זי האט געמאכט אין דער צייט פון דער לעצטער וועלט מלחמה.

אויב פון מלחמה חובות מעג מען זיך אנטזאגען אויף איינעם אדער א צווייטען אופן, מיט וואס זשע אונטערשיידען זיך אנדערע חלואות, וועלכע א רעגיערונג מאכט פאר אנדערע צוועקען און צאלט יארען הונדערטע פראצענט אויף פראצענטען און צאלט זיך קיינמאל ניט אויס פון דעם קרן? דאס מיינט אבער ניט, אז די ענגלישע לייבאר פארטיי איז געווארען קאמוניסטיש, אדער האט אנגענומען די קאמוניסטישע פראגראם. די ענגלישע לייבאר פארטיי האט מיט איר האנדלונג בלויז צוגעגעבען, אז אפילו קאמוניסטען קענען זיין גערעכט, און ווען די קאמוניסטען זענען עס, מעג מען דאס זאגען און אפילו האנדלען אזוי.

טויזענטער מיליאנען דאלאר ווערען אויסגעצאלט יעדעס יאר פון אייראפייאישע לענדער אלס פראצענט פאר חלואות, וועלכע זענען געמאכט געווארען אין אמעריקע. דאס זעלבע קומט פאר אין ענגלאנד, פראנקרייך און דייטשלאנד. עס איז א פאר'בשופ'טער ראד פון וועלכען מען קען זיך ניט ארויסדרעהען.

אמאל איז בערלין געווען דער געלט-צענטער פון דער וועלט, און ביז צו היינטיגען טאג צאלען לענדער געלט דייטשלאנד פראצענטן אויף חלואות וועלכע זענען מיט הונדערטער יארען צוריק געמאכט געווארען און זענען דערנאך באגיין געווארען צו צאלען פראצענטן.

שפעטער איז דער פינאנציעלער מארק איבערגעפירט געווארען אין לאנדאן און פאריז. אין דער צייט פון דער וועלט-מלחמה האט וואל סטריט איבערגענומען די מאכט. יעצט צאלען איין לאנד דעם צווייטען פראצענטען. די פעלקער קרעכצען אונטער דעם יאך פון פראצענטען אין דעם פאר'בשופ'טען קרייז, פון וועלכען מען קען זיך ניט ארויסדרעהען.

דער פארשלאג, וועלכער איז געמאכט געווארען פון דער לייבאר פארטיי איז א זעהר פראקטישער, אבער ער איז ניט אזוי ווייט-גרייכענד, ווי ער האט געדארפט זיין. דער פארשלאג האט געדארפט זיין, אז אלע לענדער זאלען זיך אויסגלייכען מיט פינאנצען און אנהויבען פון דאס נייע, שוין אפגערעדט, אז דאס וואלט דער וועלט "די אויגען געעפענט", עס וואלט פון קרייזס קיין שפור ניט געבליבען. די גאנצע סיסטעם וואלט גע'ענדערט געווארען.

די ענגלישע לייבאר פארטיי קען אבער ניט זאגען דאס, וואס זי וויל זאגען, עס איז אבער קיין צווייפעל ניט, אז וועט דער לייבאר פארטיי גע'לינגען דורכצופירען איר פארשלאג, וועט מען ביי דעם ניט בלייבען. מען וועט מוזען געהן ווייטער, אויב מען וועט וועלען עקזיסטירען.

דער ענגלענדער איז פון נאטור א זעהר איבערלייגטער מענש, ער איז גוט קיין היציגער. עס נעמט אים גאנץ לאנג ביז ער קומט צו א שלום, אבער קומט קומט ער צו א באשלום, איז עס א פעסטער.

אזא לאנד ווי קאנאדע צאלט יערליך מער ווי א דריטעל פון איר גאנצען בודזשעט פראצענט פאר איר נאציאנאלען חוב. ענגלאנד צאלט א פולען פינפטעל פון איר בודזשעט פאר פראצענטן.

די דאזיגע סומען ווערען ארויסגעצויגען פון פאלק, און ביי דער יעצטיגער ציים און לויט דעם יעצטיגען פינאנציעלען צושטאנד איז עס איינפאך א רואינע.

דאס, וואס מיט צען יאר צוריק איז געווען עקסטרעם-רעוואלוציאנערע פאדערונגען, זענען היינט ניט מער ווי מעסיגע פארלאנגען. אפילו קאפיטאליסטישע עקאנאמיסטען, וועלכע זענען פאר דער יעצטיגער אר'דנונג זענען פאר דעם, אז די יעצטיגע סיסטעם מוז ראדיקאל געענדערט ווערען. און אויב זי וועט ניט געענדערט ווערען עוואלוציאניסטיש, וועט אויסברעכען א רעוואלוציע, וועלכע וועט אין בלוט דערטרינקען די יעצטיגע אר'דנונג.

די ענגלישע לייבאר פארטיי האט ארויסגעשטעלט די ריכטיגע פאדערונג אין דער פאסיגער און העכסטער ציים.

ארבייטסלאזיקייט

פון יצחקי

דער פויפסט, א לעבען אויף זיין ווייסער יארמולקע, האט שוין ווידער גע'לאזט פון זיך הערען, און ווידער אמאל האט ער עס געטאן אויפ'ן חשבון פון די ארימע ארבייטער נעבאך. פאר וועמען עס רייסט איהם אויס א שטיק הארץ.

וועגען זיין שנאה צום קאפיטאליזם, איז עס דאך שוין אן אלט-באקאנטער פאקט. איצט אבער איז ער געקומען מיט א בקשה צו זיינע הייליגע שעפסען, אז זיי זאלען זאמלען הילף פאר די ארבייטס'לאזע און געטראפענע פונ'ם קריזיס.

ער הייסט קלייבען וויפיעל עס לאזט זיך — אפילו איינציגע סענטען, ווארום ער האלט פון דער טעאריע אז פון הונ'דערט סענטען ווערט א דאלאר.

און דאס דערמאהנט מיך די מעשה וועגען יענעם "מוזשיק" וועלכער האט פארנארט א אידען צו זיך אין שטאל, און האט איהם דארט געטויט, נאכדעם באר'רויבט.

אין געריכט, וואו דער פויער איז שפעטער געבראכט געווארען, האט איהם דער ריכטער געפרעגט, וויפיעל געלט ער האט ביי אידען געפונען.

"בלויז איין קאפיקע, פריצ'ל, האב איך געפונען", האט דער גוי געענטפערט.

"נו, האט זיך דו געגלויבט צו הרג'ענען א מענשען צוליעב איין קאפיקע?" האט דער ריכטער איהם א פרעג געטאן.

"אבער פון הונדערט אזעלכע קאפיקעס ווערט דאך א גאנצער רובל", האט דער פויער צוריק געענטפערט דעם ריכטער, און דערביי זיך אזש פארקליגעט.

* * *

דעם פויפסט'ס טעאריע צו קלייבען אפילו איינציגע סענטען, איז דיך האבען א גאנץ הומאניטארען הינטערגרונט, אבער וויפיעל אידען גלאט אזוי "פארשאלטענע קינדער פון גאט" וועט מען פריהער מוזען טויטען נייסטיג, ביז א גאנצער דאלער וועט זיך צוזניפזאמלען?

און מיט דער גאנצער הומאניטארישער וואס ליגט באהאלטען אינ'ם פויפסט'ס ווענדונג צו זיינע גלחים, געפעלט דאך מיר אבער ניט דער גאנצער פלאן. ווא'רים איך בין מיט דער מיינונג אז ניט דורך אזעלכע מיטלען וועט דער אלוועלט'ליכער קריזיס וועלכער האט אויך גורם געווען צו דער מורא'דיגער ארבייטסלא'זיגקייט, קאנען געהאלפען ווערען.

איך בין מיט דער מיינונג אז א נייע דעמבענע "פארוואלע" וועט נויטיג זיין צו אונטערלייגען אונטער דעם רוקען פון דער וועלט, איידער איהר גאנצע עקזיס'טענץ וועט קענען, מעהרער אדער ווענ'ער, געזיכערט ווערען. די איצטיגע חילפס אקציעס זיינען ניט מעהר ווי שפעדלאך מיט וועלכע מען זוכט צו אויפהאלטען א שווערען, צופוילטען כנין...

* * *

פראפעסאר ערוואדד קאנאן, פון ענג'לאנד האט די'סעג, אדרעסירט די עקאנאמיקס סעקציע פון דער בריטישער אסא'סיאיישאן, און ער האט געערדט וועגען דעם איבעל פון ארבייטסלאזיגקייט.

פראפעסאר קאנאן, דארפט איהר וויסען, איז א באריהמטער וויסענשאפטס'מאן, און צו זיינס א ווארט לויגט זיך זי'כער צו צוהערען זיך. —

"מיינע הערען: —

"דער איצטיגער געשריי וועגען ארבייטסלאזיגקייט איז דאך איינגעגנטליך, אן איבעריגער, וואורום ארבייטסלאזיגקייט איז ניט קיין נייע דערשיינונג. מיר ווייסען אז אפילו אינ'ם פארצייטיגען מיטעל'אלטער און נאך פריהער— איז לאנג ווי די וועלט עקזיסטירט — איז שטענדיג גע'ווען ארבייטסלאזיגקייט אויף דער וועלט, און עס וועט אויף שטענדיג בלייבען".

דאס זיינען ניט מיינע ווערטער, נאר א פרייע אויסצוג פון דעם פראפעס'סארס רעדע. לויט זיין מיינונג, הייסט עס, איז ארבייטסלאזיגקייט שטענדיג גע'ווען, און וועט שטענדיג זיין — און דאריבער איז נוצלאז אפילו צו קעמפען גע'גען דעם, וואורום דער קאמף איז אן ארויס'געוואדפענער.

* * *

איהר הערט כאטש דבורים?

און ווי באלד אזוי, טא וואס זשע קאן דאָ העלפען דעם פויפסט'ס סענטען, און אפילו די גוטע רייד פון אונזער קאנאדער פרעמיער, וואס קאנען דאָ נוצען?

מר. בענעט האט לעצטע וואך אדרעס'ירט אין טאראנטא א קריסטליכע מיסיאנערען קאנווענשאן, און ער האט, אין זיין רעדע אפעלירט צו די פארזאמעלטע, אז די נאצעע קריסטליכע וועלט זאָל זיך פאר'איינגען אין קאמף געגען דעם איצטיגען קריזיס און געגען דער ארבייטסלאזיג'קייט.

און מען מוז מודה זיין אז אינ'ם דאזיגען אפיעל שטעקט אויך א היבש ביסעל הומאניזם — אבער די פראגע איז דאך, צו קאן מיט דעם אליין די וועלט געהאלפען ווערען.

ניין, ברידער, מיט שפענדלאך קאן מען קיין אלטע, צובראכענע געביידע ניט אויפהאלטען. מען מוז האבען א פעסטען פונדאמענט אדער אפשר אינגאנצען א נעיים, געזונטען פונדאמענט.

יא און ניין, אהין און אהער

איינינע אפשפיגלונגען פון דער "נייער ערא" אינ'ם ציוניזם.

פון מאיר וו. ווייסנאל.

(פארזעצונג)

צום סוף קומט דער רבי ארויס מיט זיין נייע אנטדעקטער טעאריע פון "אקטי'ווען פאלקס ציוניזם", וואס ער האט מיט זיך געבראכט פון באזעל, כאטש זעהר ניט קלאהר, אבער דאך אן אנדייטונג אויף דעם, נעמליך: —

אז פאר די לעצטע צעהן יאהר צייט, אונטער דעם ווייצמאן רעזשים, איז די אידישע וועלט פארווינט און איינגע'שלעפערט געווארען אין דעם גלויבען פון די נאציאנאלע פאנדען, דעם קרן היסוד און קרן קימת, אז דורך זיי ווערט ארץ ישראל געבויט, אין דער צייט ווען די אמת'ע בויאונגס ארבייט איז גאר געטאן געווארען פון פריוואט קאפיטאל.

פיעל שבחים און לויב-געזאנגען, זענען געהערט געווארען אויף דער אידישער נאס פאר די נאציאנאלע פאנדען, אבער קיין ווארט פון אנערקענונג פאר דעם ארימען, אומגליקליכען פריוואט קאפיטאל, קלאגט זיך דער רבי.

און ווייל דער פריוואט קאפיטאל איז אזוי שלעכט באהאנדעלט געווארען, האט ער זיך אנטזאגט צו קומען נאך ארץ ישראל.

אלדינג איז נאר געווען קאנצענטריט אויף די חלוצים, די נאנצע אויפמערקזאמקייט און גלאנץ, האט זיי אויסגעבאפט.

די ציוניסטען זענען אזוי פארכאפט געווארען פון די חלוצים ביזנעס, אז זיי האבען געמאכט פון די חלוצים לענענדא'רע פיגורען.

און וועגען פריוואטער איניציאטיווע, פריוואטען קאפיטאל? קיין ווארט ניט. אין דער צייט ווען פון די 225 מיליאן דאלאר, וואס זענען אריינגעפלאסען אין לאנד פאר די לעצטע 10 יאהר צייט, זענען 182 מיליאן געווען פריוואטער קאפיטאל.

אלזא, ליידים און דזשענטלעמען, געדענקט און פארצייכענט, אז חלוצים זענען ניט נאר די, וואס האבען קיין געלט ניט, נאר אויך מעלשעטס, נאוואמעיסקי, רוטענבערג, ראטשילד, באראן, מנשה און הונדערטער אנדערע, אריינגערעכענט אויך דעם יאבלאנער'ס שווארצער, וועלכע זענען פונקט אזוי גוטע חלוצים ווי טרומפעלדור.

"און ווען איך בין געקומען קיין ארץ ישראל נאך דעם באזעלער קאנגרעס, האב איך אויסגעפונען, אז די לענענדע וועגען די חלוצים איז טאקע ניט מעהר ווי לע'גענדע", זאגט רבי זלאטניק.

צום סוף שליסט דער רבי זיין אינ'ם טערעפאנטע סערעיע מיט דעם פאלגענדען: "פענאמענאלע רעזולטאטען זענען דערגרייכט געווארען אין ארץ ישראל פאר די לעצטע 10 יאהר... מיר מוזען נעהמען אין אכט, אז די ערשטע יאהרען זענען געווען יאהרען פון עקספערימענטען; מיר האבען געדארפט זוכען דעם וועג, טאפען אין דער פינסטער... אונזער גרעסטע דערגרייכונג איז דער פאקט, וואס מיר האבען געקענט וויזען דער וועלט, אז מיר זענען בויער און פארדוקטיווע מענשען, אז מיר האבען געקענט אינוועסטען מיליאנען קאפיטאל אין אגריקולטור און אינ'דוסטריע א. א. וו."

דער לעזער, זענען מיר זיכער, וועט מיט אונז גרויס מיטלייד האבען און מיט'פיהלען מיט אונז אין דעם מיש-מאש צו שטאנד אין וועלכען מיר זענען זיך איצט נאך דעם איבערלעזען דעם רבינ'ס סערעיע.

רבי זלאטניק האט פאר אונז גע'זאלט ערקלעהרען זיין פאזיציע, פארברענ'גען פאר אונז א טשארטער, פון א נייעם קורס אינ'ם ציוניזם, און צום סוף האט ער נאר ניט ערקלעהרט און אונז איבער'געלאזט אין א ווירוואר צושטאנד.

איז ער פאר, אדער געגען ציוניס'טישער פראפאגאנדע און עדיוקיישאן? דעם אמת געזאגט, ווייסען מיר ניט.

איז ער פאר, אדער געגען די ציוניסטישע נאציאנאלע פאנדען? ווייסען מיר ווייטער ניט.

איז ער פאר, אדער געגען דעם רע'וויזיאנ'ען? דאס איז אויך ניט אזוי ליכט אויסצוגעפינען.

איז ער פאר אן אנדערע אידעע? אדער א מילדער ציוניסטישער פאליטיק? דאס ווייסען מיר אויך ניט.

נאר אפשר וואלטען מיר נאר פאר'מולירט די פראגען אויף אן אנדער אופן, בכדי צוגעבען רבי זלאטניק'ען א מעגליכ'קייט זיך צו באפרייען פון זיינע איינענע דופליקאציעס און קאמפליקאציעס אין דער סעריע ארטיקלען און אונז געבען א קלאהרען ענטפער.

מיר וואלטען באמת געוואלט וויסען אין האבען: —

א) א קלאהרע דעפיניציע וועגען דעם וואס ער מיינט "אקטי'ווען פאלקס ציוניזם"?

ב) ווי אזוי דיינקט רבי זלאטניק, קען געשאפען ווערען אן "אקטי'ווער פאלקס ציוניזם", אהן ציוניס'טישער פראפאגאנדע און עדיוקיישאן?

ג) זינט ווען איז ציוניס'טישע פראפאגאנדע און עדיוקיישאן געווארען דאס אויסשליסליכע רעכט פון דעם סלעקער און פיילענצער?

ד) צי קען אונז דער רבי זאגען, וויפיעל "פריוואט איניציאטי'ווע" פראפאגאנדע, וואלטען זיך געגוויטיגט אין קאנאדע, און וואס וואלטען געווען די הוצאות זיי אויסצוהאלטען, אז זיי זאלען קענען אריינברענגען זייער אגיטאציע אין יעטווידער אידישער הויז?

ה) וואס פאר א נייע פרינציפען, האט דער לעצטער ציוניס'טישער קאנגרעס אנגענומען וואס באר'עכטיגען רבי זלאטניק'ס באהויפטונגען, אז ווייצמאנ'ס סאציאלא אדער סאציאליס'טישע פאליסים, זענען צוריקגעווייזען געווארען?

ו) וואו אין ווייצמאנ'ס פאליסי, פאר די לעצטע צעהן יאהר, געווען פלאנלאז און וואס האט ער ניט דערגרייכט, ווען קאנאדע א פריוואטע קאמפאניע פאר ארץ ישראל, זאָל געשאפען ווערען דער איינדרוק, אז אלעס אנהערעם טויג ניט, אז די ציוניס'טישע מעטאדען דאר'פען איינגענצען געענדערט ווערען, און אז איהר האט מיט זיך געבראכט דעם הייר'לונגס-מיטעל פאר אלע ציוניס'טישע קראנקהייטען?

איז דאס באמת געווען נויטווענדיג אויפצובלאזען א פיקטיווען קאנפליקט צווישען פריוואטער און ציוניס'טישער אידעע אין דער פאליטיק?

ז) ווי אזוי שטימט אייער באשול'דיגונגס-סטייטמענט, אז די ציוניס'טישע ארגאניזאציע אונטער ווייצמאנ'ען, האט גאר ניט געטאן פאר דער פריוואטער איניציאטי'ווע. מיט דעם זעלבען סטייטמענט פון אייך, אז פאר די 10 יאהר צייט איז אריינגעפלאסען אין ארץ ישראל פריוואטער קאפיטאל אין דער סומע פון 182 מיליאן דאלאר?

איז ניט דאס באשאפענע פון דער "אידישער אינעניטער" געווען א פאר'זוך פאר דער דערמוטיגונג פון פריוואט קאפיטאל נאך ארץ ישראל?

ט) פון וואנען האבען רוטענבערג און נאוואמעיסקי, און די מעהרהייט אנ'דערע פריוואטע אונטערנעהמונגען באקומען די ערשטע שטיצע? איז דאס ניט געווען א דאנק וויצמאנ'ס באמיהונגען, דורך דער ציוניס'טישער פראפאגאנדע און דורך די פאנדען פונ'ם קרן היסוד קומט?

י) נו, און ווענען אייער ניט ליעב האבען די אידעע פון זעלבסט-ארבייט, קענט איהר דען אפלייקענען דעם פאקט, אז די ארבייטער אין ארץ ישראל היינט צו'טאג, זענען דער שטארקסטער און קאנ'סטרוקטיווסטער כוח אין לאנד. האט זיך דער קאנגרעס ניט געמיזט רעכענען מיט דעם פאקט און זיי דערפאר געבען די געהעריגע אנערקענונג?

יא) קענט איהר אנז אפשר זאגען ווען האבען די ארבייטער, דער ציוניס'טישער קאנגרעס אדער אנדערע אויטאריטעטיווע ארגאנען, באקעמפט און געענעג'טשטעלט זיך דער פריוואטער איניציאטי'ווע?

יב) איז ניט געווען נויטווענדיג פאר דער ציוניס'טישער ארגאניזאציע אין די לעצטע 10 יאהר, צו קאנצענטרירען זיך אויף די נאציאנאלע פאנדען און דער פראפאגאנדע וואס איז מיט דעם געווען פארבונדען, בכדי אויספלאסטערען דעם וועג פאר דער זיכערייט פון פריוואט קאפיטאל אין לאנד אריינצוקומען?

יג) און צום לעצט. איז דאס ווירקליך געווען נויטווענדיג, אז צוליעב דעם, וואס איהר אליין דענקט צו ארגאניזירען אין קאנאדע א פריוואטע קאמפאניע פאר ארץ ישראל, זאָל געשאפען ווערען דער איינדרוק, אז אלעס אנהערעם טויג ניט, אז די ציוניס'טישע מעטאדען דאר'פען איינגאנצען געענדערט ווערען, און אז איהר האט מיט זיך געבראכט דעם הייר'לונגס-מיטעל פאר אלע ציוניס'טישע קראנקהייטען?

איז דאס באמת געווען נויטווענדיג אויפצובלאזען א פיקטיווען קאנפליקט צווישען פריוואטער און ציוניס'טישער אידעע אין דער פאליטיק?

נאנץ ערנסט. מיר וואלטען געוואלט פון רבי זלאטניק'ן, סיי אין זיינע איינענע אינטערעסען אין סיי אין דער אינ'טערעסען פון דער ציוניס'טישער ארגאניזאציע, אז ער זאל דיך אויף דיר אויפ'רישיג אויפ'נעמען דעם וועג פון דער ציוניס'טישער ארגאניזאציע, אז ער זאל ביי זיך אליין באשטימען, וואס איז זיין קורס בנוגע דער ציוניס'טישער ארגאניזאציע.

דאס זאל דאס זיין "אקטיווער פאלקס ציוניזם", מוז דאך דאס קומען אין קאנ'פליקט מיט די אקטיוויטעטען, וועלכע זענען איהם אויפגעטון פון דעם ווערטהען פראפעסאר. עס איז ניט קיין פראגע צי דער פראפעסאר איז באמת געהעכט צי ניט, עס קען טאקע זיין, אז ניט איך, אבער איהר זענט אויס'געבעבער, די מאסען פון יחיד און פון כלל... די מאסען פייפען אויף די מאס'טער-געבער, די מאסען פייפען אויף די מאס'טער און אויף די איינ'דערער פייפען אויף די מאסען — אי פייפען זיי! עס כאפט אן א גרויל, ווען מען קוקט זיך צו צו דעם אלעמען מיט אפע'נע אויגען...

היינט, זעהט איהר שוין, וואס א גרויס'סער, ווייכטיגער און גוטער אויפטו עס איז דער סטייטמענט פון דעם ווערטהען פראפעסאר. עס איז ניט קיין פראגע צי דער פראפעסאר איז באמת געהעכט צי ניט, עס קען טאקע זיין, אז ניט איך, אבער איהר זענט אויס'געבעבער, די מאסען פון יחיד און פון כלל... די מאס'טער-געבער, די מאסען פייפען אויף די מאס'טער און אויף די איינ'דערער פייפען אויף די מאסען — אי פייפען זיי! עס כאפט אן א גרויל, ווען מען קוקט זיך צו צו דעם אלעמען מיט אפע'נע אויגען...

איז דאס באמת געווען נויטווענדיג אויפצובלאזען א פיקטיווען קאנפליקט צווישען פריוואטער און ציוניס'טישער אידעע אין דער פאליטיק?

(פארזעצונג אויף פיידזש 3)

(פעליעטאן)

חי-געפייפס

פון מ. אינדריטיץ.

הערט איהרס, רבותי, איך זאג אייך, אז דער סטייטמענט פון פראפעסאר שאו איז פון אויסערגעוועהנליכער באדייטונג מיט עפאכע מאכענד און וועט נאך אפשר ברענגען א נאנצע איבערקעהרונג פון דער מענש'ליכ'קייט.

אזוי ווי פיעלע וויכטיגע געשעהענ'ישען דוכטען זיך פון אויבען אויף צו זיין קען א קליינער באדייטונג און מען קען אמאל פארבייגעהן ניט באמערקענדיג עס, קען זיין, אז איהר האט דעם גאנצען סטייטמענט ניט געהערט, וועל איך אייך בקיצור איבערגעבען דעם ווירדיגען פראפעסאר'ס ווערטער. פראפעסאר שאו האט, לויט ווי די צייטונגען דערצעהלען, ער'קלערט, אז אלע וואס פייפען זיינען מאנ'ראנס.

ווייס איך ניט צי דער סטייטמענט איז רי'כטיג צי ניט. דאס איז א פראגע, וואס דארף געלייזט ווערען פון וויסענ'שאפטליכע. אבער אז דיעזער סטייט'מענט וועט ברענגען גוטעס דער וועלט, און בתוכם אונז אידען, דאס בין איך זיכער...

איך בעט אייך, קוקט מיך ניט אן אזוי מארנע. איך ווייס וואס איך רייד.. און לאזט עס מיר ערקלעהרען.

פון קיין זאך ליידעט ניט אזוי די מענשהייט ווי פון דעם פייפען. מיר לעבען יעצט, קען מען זאגען, אין א פע'ריאדע פון פייפען. איין פאלק פייפט אויף דעם קהל און דער קהל פייפט אויף דעם יחיד... יעדער איינער וואס האט נאר א מעגליכקייט פייפט... עס איז חי'נעפייפס...

מיר געפעלט ניט דעם פויפסט'ס חילפס-ווענדונג צו זיינע גלחים. איך זעה אין דעם ניט קיין שום האפנונג אז דאס פראבלעם פון ארבייטסלאזיגקייט זאָל קאנען געלייזט ווערען.

עס איז ניט פראקטיש צו הרג'ענען הונדערט אידען, כדי צו צוגוויזאמלען א גאנצען רובעל...

איך זאג אייך, רבותי, אז קיינמאל איז דאס פייפען ניט געווען אזא אומ'גליק ווי יעצט... מען פייפט אויף אנגע'נומענע מנהגים, מען פייפט אויף מאראל, מען פייפט אויף יושר, מען פייפט אויף גערעכטיגקייט, מען פייפט אויף לאגיק, מען פייפט אויף אלע עלעמענטארע רעכט פון יחיד און פון כלל... די מאכט-האבער פייפען אויף די מאכט-געבער, די מאסען פייפען אויף די מאס'טער און אויף די איינ'דערער פייפען אויף די מאסען — אי פייפען זיי! עס כאפט אן א גרויל, ווען מען קוקט זיך צו צו דעם אלעמען מיט אפע'נע אויגען...

איך זעה אייך, רבותי, אז קיינמאל איז דאס פייפען ניט געווען אזא אומ'גליק ווי יעצט... מען פייפט אויף אנגע'נומענע מנהגים, מען פייפט אויף מאראל, מען פייפט אויף יושר, מען פייפט אויף גערעכטיגקייט, מען פייפט אויף לאגיק, מען פייפט אויף אלע עלעמענטארע רעכט פון יחיד און פון כלל... די מאכט-האבער פייפען אויף די מאכט-געבער, די מאסען פייפען אויף די מאס'טער און אויף די איינ'דערער פייפען אויף די מאסען — אי פייפען זיי! עס כאפט אן א גרויל, ווען מען קוקט זיך צו צו דעם אלעמען מיט אפע'נע אויגען...

היינט, זעהט איהר שוין, וואס א גרויס'סער, ווייכטיגער און גוטער אויפטו עס איז דער סטייטמענט פון דעם ווערטהען פראפעסאר. עס איז ניט קיין פראגע צי דער פראפעסאר איז באמת געהעכט צי ניט, עס קען טאקע זיין, אז ניט איך, אבער איהר זענט אויס'געבעבער, די מאסען פון יחיד און פון כלל... די מאכט-האבער פייפען אויף די מאכט-געבער, די מאסען פייפען אויף די מאס'טער און אויף די איינ'דערער פייפען אויף די מאסען — אי פייפען זיי! עס כאפט אן א גרויל, ווען מען קוקט זיך צו צו דעם אלעמען מיט אפע'נע אויגען...

דראגיסטען און דאקטוירים
גיבען זייערע קינדער
עקס-לאקס
(אין ענגליש EX-LAX)
דעם באר'יהמטען אפפיהר-מיטעל
זיי ווייסען וואס גוט איז

רוקח'ס
כשר
אזיל
אין באטעלס און אין
די בעסטע איל צום
פראצען און פאר ס
I. Rokeach & Sons, Inc.
Brooklyn, N. Y.